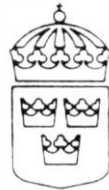

Motion till riksdagen

1987/88:Kr1

av Lars Werner m. fl. (vpk)

med anledning av prop. 1987/88:24 om statlig garanti för anordnande av olympiska vinterspel i Sverige år 1994

Mot.
1987/88
Kr1

Regeringen föreslår i proposition 1987/88:24 att staten återigen skall ikläda sig en ekonomisk garanti för ett olympiskt vinterspel på svensk mark (snö). Förra gången var det Falun—Åre som sökte vinterspelen 1992, nu är det Östersund—Åre som är Sveriges kandidater till att få ett olympiskt vinterspel 1994. Regeringen föreslår att riksdagen skall godkänna ett avtal mellan staten och Östersund—Åre, där staten ikläder sig ekonomiska garantier på 1 616 milj. kr. i prisläget mars 1987.

Vpk har tidigare intagit en mycket restriktiv hållning till mastodontarrangemang av den typ som olympiska spel utvecklats till. När riksdagen prövade en statsgaranti för Falun—Åre avvisade vpk statliga garantier främst utifrån idrottsliga förutsättningar, olympiska spelens kommersialisering och riskerna för att skattebetalarna i efterhand får bära kostnaderna. Vpk har i en rad idrottsmotioner deklarerat följande:

Vpk är för ett internationellt idrottsutbyte. Målsättningen att världens ungdom skall mötas i tävlingar, där det sociala och kulturella utbytet är minst lika viktigt som idrottsutövandet är eftersträvänsvärd. Tyvärr har de stora internationella idrottsevenemangen blivit alltmer kommersiella jippon än idrottsutövning.

Vpk har i anledning av tidigare framställningar om statligt stöd till olympiskt spel även för sin del klargjort att internationellt idrottsutbyte arrangerat i Sverige måste utgå från att i största möjliga utsträckning använda redan befintliga anläggningar. Några anläggningar för "engångsbruk" kan inte accepteras, ej heller anläggningar som är överdimensionerade för normalt bruk. Finansieringen av internationella idrottstävlingar bör vara sådan att den inte drabbar skattebetalarna i efterhand. Enbart TV-intäkter räcker inte för att garantera att ett "spel" går ihop. De kommersiella krafternas grepp över idrotten måste brytas upp. Ett arrangörsskap på nuvarande villkor är att ställa upp på idrottsutbyten som till huvuddelen är kommersiella reklamjippon där idrotten och dess grundläggande syften kommer i andra hand. Sverige bör i nuvarande läge inte ställa upp som arrangör.

Dessa grundvärderingar gäller ännu. Regeringen, Riksidrottsförbundet och Östersund—Åre drar inte de rätta slutsatserna av de händelser inom den olympiska rörelsen som var grunden till fiaskot för påhejarna till Falun—Åre. Den olympiska rörelsen är mer eller mindre sammanflätad med de stora kommersiella utnyttjarna av olympiska spel. De amerikanska TV-intressena har en stor betydelse för hur den olympiska rörelsen agerar. Sveriges, Faluns och Åres erfarenheter borde stämma till eftertanke om vart den olympiska rörelsen är på väg.

Det kan ifrågasättas om det är meningsfullt att fortsätta med olympiska spel i nuvarande form. Vi anser att det är dags att sätta stopp för nuvarande utveckling och i stället återföra spelen till ursprungstanken om en idrotts- och kulturfest för folkens försoning och internationell "förbrödring". De olympiska spelen borde i dag präglas av fredstanken, för en värld i fred. Därmed skulle olympiska spel i framtiden bryta utvecklingen mot de alltmer hysteriska nationalistiska yttringarna och även från de kommersiella intressen som snedvrider den olympiska ursprungstanken.

Vpk anser att Sverige skall vara arrangör för olympiska spel, men då med nya utgångspunkter, nämligen att man för tillbaka OS till ursprungstanken. Det nya är att finna organisatoriska former, så att inte bara stormakter i framtiden kan arrangera tävlingar.

Två vägar kan tänkas. Olympiska spelen permanentas till en plats, där deltagande nationer bidrar till spelens ekonomi. Ett annat alternativ är att en nation är arrangör (i vissa fall flera nationer) och att redan befintliga anläggningar utnyttjas, samtidigt som spelen genomförs under en längre tidsperiod.

Vpk föreslår därför att regeringen tillsammans med idrottsrörelsen arbetar för någon av dessa inriktningar av framtida olympiska spel. Samtidigt kan vi konstatera att det föreslagna vinter-OS i Östersund och Åre inte motsvarar rimliga krav på hur ursprungstanken med olympiska spel skall uppfyllas. I stället framförs värdet för turism, liksom för näringsliv och "svensk good-will" som det centrala med olympiska spel.

Vpk och idrotten

Idrotten och dess roll i samhället står, som vi ser det, i en kraftig motsats till de olympiska spelens utveckling. Det är i stället krafter utanför idrotten som styr OS inriktning.

Idrotten är en del av den mänskliga kulturen, och miljontals svenskar idrottar i någon form. Idrottsrörelsen är en rörelse på massbasis. Den har en betydelsefull social funktion, den skapar möjligheter till samvaro, gemenskap, kamratskap och vänskap. Den befördrar folkhälsan och den har också haft betydelse för att dämpa klassamhällets utslagningsmekanismer.

Den organiserade tävlingsidrotten är ett viktigt inslag. Ur massrörelsen har högklassig tävlingsidrott vuxit fram. Denna har massrörelsen som sin förutsättning, och tävlingsidrotten ger massrörelsen dess stimulans. Det finns ett klart samband mellan idrottsklubbarnas framgång och deras förmåga att bedriva en bred verksamhet, inte minst bland barn och ungdom.

Tyvärr kommer vissa publika och för massmedia intressanta idrotters elitutövare i allt större motsättning till massrörelsens villkor, ideal och sociala funktioner. Dessa elitidrottsmäns ställning inom idrotten främjar elitistiska föreställningar. De sätter "pengarna i centrum" som viktigare än kamratskap och gemenskap. Kommersialiseringen av idrotten kan bli dess dödgrävare som demokratisk massrörelse.

Enda sättet att minska kommersialiseringen inom idrotten är att den organiserade idrotten ges ett rikligt samhällsstöd. Bl. a. bör tipsmedlen —

efter avdrag för vinster och omkostnader — oavkortat gå till idrotten. Tipsmedlen skulle kunna användas till bidrag, så att kommunerna kunde uppföra idrottsanläggningar, samt till stöd för småklubbar, kvinnoidrott och handikappidrotten. Även stöd till elitidrott bör utgå, för att motverka kommersialismen, bl. a. genom att förbättra möjligheterna för utbildning och inrättande av någon form av idrottsstipendier.

Vpk:s negativa syn på OS-jippon och andra kommersiella s. k. idrottstävlingar är alltså inte idrottsfientlig, utan i stället en omsorg om den positiva roll idrotten kan spela i ett samhälle.

Vinter-OS 1994 — ett ekonomiskt högriskprojekt

Efter Falun — Åres misslyckanden att få arrangera ett vinter-OS har nu Östersund — Åre tagit på sig rollen att vara olympiadarangörskandidat.

Ett faktum som ansågs tala mot Falun — Åre var avståndet mellan orterna. Östersund — Åre har inte denna nackdel. Det är däremot inget större skäl att bygga överdriven optimism på. Nu är det nog så att vid en bedömning av den olympiska rörelsens beslutsgrunder kommer man fram till att det inte var avståndet som fällde Falun — Åre utan snarare kommersiella, ekonomiska och politiska faktorer som talar mot olympiska spel i Sverige.

Utifrån dessa grunder och erfarenheter är en sansad bedömning att Östersund — Åres chanser är mycket små. Det förekommer ingen "turlista" i olympiska kommitténs beslutsgång, utan Östersund — Åre skall "tävla" mot arrangörskandidater som har stora kommersiella, ekonomiska och politiska krafter bakom sin kandidatur.

Därmed tar kommunerna och regionen en stor risk när stora mänskliga och ekonomiska resurser läggs ned på att få arrangera ett vinter-OS. Besvikelsen kan bli svår att hantera, liksom att resurser och engagemang slösas bort på något som inte kommer till användning, resurser som bättre kunde användas till innevånarnas bästa. Studera Falun och lär.

Stora investeringar skall göras vid ett OS, främst i Östersund. Vinnarna av ett OS blir i första hand de kommersiella krafterna. Däremot kan skattebetalarna drabbas av indirekta kostnader och följdkostnader.

Östersund — Åre-OS byggs främst upp som en turist- och näringslivssatsning och i andra hand som en idrottstävling. Eventuella "vinster" i form av turist- och näringslivssatsningar för regionen kan vara lika flyktiga som ett OS. När "festen" är över återstår de gamla näringspolitiska och regionalpolitiska förutsättningarna.

Flera av de planerade anläggningarna för ett OS i Östersund — Åre är för engångsbruk, och om de skall brukas efter OS, kommer de att förorsaka kommunerna stora driftkostnader. Dessutom är anläggningarna klart överdimensionerade för s. k. normalt användande.

TV-intäkterna skall svara för huvudparten av finansieringen. I 168 milj. kr. i 1987 års penningvärde är det beräknade värdet av dessa. Osäkerheten om framtida TV-intäkter är stor och kan inte räknas fram så schablonmässigt som man gjort: 65 % på vinter-OS i Calgary 1988. TV-intäkterna kan lika snabbt förändras som oljepris och dollarkurs gjort under senare tid.

Dessutom skall vi inte räkna bort beroendet av TV-marknaden och dess krav på direktsändningar. TV-intäkterna står för närvarande i en direkt relation till den amerikanska TV-marknadens krav.

Den av regeringen föreslagna garantin på 1 616 milj. kr. i 1987 års prisläge är en högriskgaranti. Vpk kan inte biträda en garanti som bygger på så stora osäkerhetsfaktorer. Dessutom är garantin avsedd för ett olympiskt spel som är fjärran från de målsättningar som idrotten och den olympiska tanken en gång stod för. Vpk avslår därför ekonomiska garantier för ett vinter-OS 1994.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda föreslås

1. att riksdagen avslår regeringens framställan om statlig garanti för anordnande av olympiska spel i Sverige år 1994,
2. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till att statsmakterna tillsammans med idrottsrörelsen arbetar för olympiska spel med inriktning utifrån de olympiska spelens ursprungstanke.

Stockholm den 18 november 1987

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)

Alexander Chrisopoulos (vpk)